

Pojam klase se najčešće ispoljava i odnosi na ljude i njihove društvene odnose. Kada sociolog upotrebljava taj pojam, on mora pažljivo da objasni značenje koje mu daje jer se očekuju razne kritike koje su uglavnom političkog, a ne naučnog karaktera. Kroz istoriju, pojam klase je menjao svoje značenje. Prvo su ga koristili Rimljani kako bi razvrstali stanovništvo u grupe, u 18. veku reč klasa je predstavljala razliku društvenih slojeva po bogatstvu. Adam Smit (Adam Smith) je govorio o radničkoj tj siromašnoj klasi, a Marks (Marx) u svojim delima naglašava klasu kapitalista, bogataša i buržoazije, pored proleterijata, radničke i siromašne klase. Upravo su ta dela postala centar sociološke rasprave jer klasa, sloj i položaj više nisu bili nazivi koji se mogu naizmenično koristiti radi imenovanja istih grupa.

Teorija klasa

U Marksovoj teoriji, reč klasa ima tri izvorišta. Preuzeta je od engleskih političkih ekonomista, njena primena na kapitaliste i proletere potiče od francuskih socijalista, a shvatanje klasne borbe je zasnovano na Hegelovoj dijalektici.

Kako bi jasnije objasnio pojam klase i uopšte kako je došlo do razvrstavanja ljudi na slojeve, Marks navodi pojam svojine kao jednog od najvažnijih faktora. Ona ima bitnu ulogu u načinu proizvodnje. Postojanje kapitala, buržoazije i proleterijata objašnjava se pomoću svojine nad sredstvima za proizvodnju. Kako bi odredili klasne odnose, potrebno je uočiti posledice koje proizilaze iz proizvodnih odnosa, kao i društvene suprotnosti koje su nastale nakon podele društva na klase. Podela bogatstva je jedna od važnih posledica proizvodnih odnosa i na taj način se klasni položaj čoveka zasniva na njegovom položaju u proizvodnji, ali postojeći ekonomski uslovi nisu sami po sebi bili dovoljni za formiranje klasa. Druga važnija posledica raspodele svojine u proizvodnji je ta što ona određuje količinu i utiče na podelu političke moći u društvu. Prema tome politička moć u proizvodnji određuje odnose u društvu uopšte. Marks takođe naglašava klasne interese i objašnjava kako je postojanje klasa nezavisno od drugih nemoguće. Upravo to koncentrisanje klasa koje se suprotstavljaju stvara klasne interese.

Njegova teorija o srednjoj klasi prikazuje dva različita stanovišta. Srednjom klasom smatrana je sitna buržoazija, zapravo radnici sa sopstvenim sredstvima za rad koji ne iskorišćavaju tuđu radnu snagu. Liberalistički optimizam koji veruje u postepeno širenje srednje klase u budućnosti i mogućnost uspostavljanja jednoklasnog društva, naišao je na potpuno suprotnu teoriju, a to je da se društvo polako rastavlja na dve velike klase koje stoje nasuprot jedna drugoj. Marksova teorija predviđa da će kapitalistička društvena struktura ići ka pojednostavljenju i konačnom svođenju svih socijalnih razlika na proleterijat i buržoaziju bez srednje klase. To stanovište se menjalo, prolazeći kroz različita razdoblja. Različiti broj klasa koje Marks spominje u svojim delima ukazuje na mnogo dublje i veće promene u tipu klasne analize. U teoriji o društvenim klasama dolazi do rascepa, podele na dva reza koji dovode do diskontinuiteta u učenju. U prvim spisima raspravlja se sa gledišta filozofije i istorije kada nastaje dvoklasni model. U drugom delu učenja, pojam klase se više obrađuje na sociološki način. Kasniji period označen je kapitalom pa se klase proučavaju u okviru analize funkcionisanja kapitalističke ekonomije. Proleterijat i buržoazija su klase koje označavaju filozofski pristup. Ekonomski pristup ide za korak dalje. Društvo se razlaže na tri klase, proleterijat, srednju klasu ili zemljovlasnike, i buržoaziju, dok sociološki pristup ne iznosi određen broj klasa. Srednja klasa kod Marksa se javlja i iščezava u skladu sa trenutnim analitičkim potrebama. Stalno se lomi između eshatološke vizije i sociološke analize. Dvoklasni model ne ostavlja srednjoj klasi nikakve izgleda da se održi u sve dubljoj polarizaciji kapitalističkog društva, a sociološka i delimično ekonomska analiza ne zaobilaze činjenice koje ukazuju na njen opstanak i razvitak. Teorija klasa za Marksa je sredstvo za objašnjenje promena u društvu kao celini.

**----- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU. -----**

www.maturskiradovi.net

MOŽETE NAS KONTAKTIRATI NA E-MAIL: maturskiradovi.net@gmail.com